

Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej Polskiej

(21) Numer zgłoszenia: **351002**

(51) Int.Cl.
B29C 47/52 (2006.01)
B29C 47/36 (2006.01)

(22) Data zgłoszenia: **03.12.2001**

(54)

Wytlaczarka do tworzyw polimerowych

(43) Zgłoszenie ogłoszono:

16.06.2003 BUP 12/03

(45) O udzieleniu patentu ogłoszono:

29.08.2008 WUP 08/08

(73) Uprawniony z patentu:

Politechnika Lubelska, Lublin, PL

(72) Twórca(y) wynalazku:

Robert Sikora, Lublin, PL

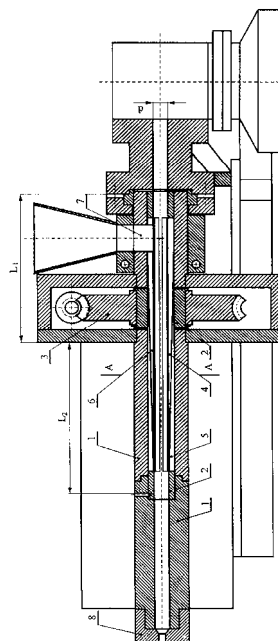
Janusz Sikora, Lublin, PL

Jerzy Lakutowicz, Lublin, PL

(74) Pełnomocnik:

Milczek Tomasz, Politechnika Lubelska

(57) Wytlaczarka do tworzyw polimerowych, mająca układ uplastyczniający z cylindrem rowkowanym, zwłaszcza z rowkami śrubowymi, korzystnie w strefie zasypu, zasila-
nia, przemiany oraz dozowania układu uplastyczniającego, zaopatrzony w rowkowaną tuleję skrętną mocowaną jednym końcem na stałe do cylindra wytlaczarki oraz pasowaną obrotowo-suwliwie z cylindrem na całej długości współdziałania z cylindrem i drugim końcem znajdującym się poza strefą zasypu układu uplastyczniającego, wyposażony w mechanizm umożliwiający skręcanie tulei w obrębie odkształcenia sprężystego materiału tulei, odpornego na zużywanie tribologiczne, w lewą bądź w prawą stronę w zależności od potrzeby, mającą wykonane na przeważającej części swojej długości szczeliny wzdłużne, w których są umieszczone kliny o dużej smukłości, tworzące wraz ze szczelinami wzdłużnymi rowki o zmiennej głębokości i stałym kształcie przekroju poprzecznego wzdłuż długości tulei, charakteryzuje się tym, że mechanizm (3) umożliwiający skręcanie tulei (2), znajduje się między otworem (7) zasypowym układu uplastyczniającego, a końcem wytlaczarki, zaopatrzonym w głowicę wytlaczarską. Odcinek rowkowanej tulei (2) skrętny o długości od 5d do 15d, obejmujący koniec tulei (2), znajdujący się poza strefą zasypu uplastyczniającego i obejmujący szerokość mechanizmu (3) skręcającego jest obracany, natomiast odcinek tulei (2) o długości od 5d do 30d od mechanizmu (3) skręcającego do końca tulei (2), mocowanej do cylindra (1) wytlaczarki jest skręcany.

Opis wynalazku

Przedmiotem wynalazku jest wyłaczarka do tworzyw polimerowych, mająca układ uplastyczniający z cylindrem rowkowanym, zwłaszcza z rowkami śrubowymi.

Dotychczas w technice znanych jest wiele rozwiązań konstrukcyjnych wyłaczarek do tworzyw polimerowych, mających układ uplastyczniający z cylindrem rowkowanym. Rowki znajdują się w strefie zasypu układu uplastyczniającego, gdzie mają największą głębokość i w następującej po niej części strefy zasilania, gdzie zanikają. W tych rozwiązaniach konstrukcyjnych, geometria obszaru rowkowanego jest stała dla danej wyłaczarki, to znaczy zmiana elementów geometrycznych tego obszaru jest niemożliwa bez wymiany cylindra lub tulei, w której znajdują się rowki. W kilku innych znanych rozwiązaniach jest możliwa zmiana elementów geometrycznych obszaru rowkowanego cylindra, polegająca na zwiększaniu lub zmniejszaniu wartości kąta pochylenia rowków, ich głębokości oraz liczby, kąta skręcenia i kierunku skręcenia w czasie trwania procesu wyłaczania. Według amerykańskiego opisu patentowego nr 4462692 w wyłaczarce do przetwórstwa przede wszystkim gumy, w obszarze strefy zasypu i części strefy zasilania układu uplastyczniającego, zamontowano tuleję na obwodzie, której wykonano nacięcie śrubowe o kącie opasania około 480°. Szerokość nacięcia przy otworze zasypowym układu uplastyczniającego jest równa średnicy otworu zasypowego. Szerokość i głębokość tak wykonanego rowka śrubowego, zmniejsza się w kierunku do głowicy wyłaczarskiej, aż do zaniku. Przekładnia ślimakowa zamontowana na tulei z rowkiem śrubowym umożliwia jej skręcanie i poprzez to zmianę kształtu przekroju poprzecznego rowka. W innym amerykańskim opisie patentowym nr 4678339, w wyłaczarce na długości strefy zasypu i części strefy zasilania są umieszczone, w cylindrze układu uplastyczniającego dwie tuleje, wewnętrzna nieruchoma i zewnętrzna ruchoma - mogąca wykonywać ruch obrotowy. W tulei wewnętrznej wykonano przelotowe wiele nacięć, w których umieszczono płytki. Płytki są zamontowane do mechanizmu rolkowo-sprężynowego, umożliwiającego ich opuszczanie lub podnoszenie. Podczas opuszczania płytek nacięcia w tulei tworzą rowki wzdłużne. Opuszczanie i podnoszenie płytek jest przeprowadzane przez obrót tulei zewnętrznej, wykonywany wskutek jej sprzężenia z tłokowym układem regulacyjnym. Rolka mechanizmu rolkowo-sprężynowego płytki, przesuując się po specjalnie ukształtowanej powierzchni tulei zewnętrznej, powoduje opuszczanie lub podnoszenie płytki, zapewniając możliwość uzyskania żadanego kąta pochylenia rowków, a tym samym i głębokości rowków. W amerykańskim opisie patentowym nr 5783225, wyłaczarce, w obszarze pod otworem zasypowym i nieco poza nim, są wyodrębnione trzy komory ograniczone powierzchniami zwoju i rdzenia ślimaka oraz powierzchniami cylindra i listew umieszczonych w cylindrze. Układ śrub zamontowanych na końcach listew umożliwia zmianę ich położenia, a poprzez to zmianę głębokości i kąta pochylenia, co w konsekwencji powoduje zmianę objętości komór, wpływając na ilość tworzywa pobieranego z zasobnika tworzywa. W amerykańskim opisie patentowym nr 5909958, wyłaczarka ma tuleję rowkowaną umożliwiającą zmianę liczby rowków, ich głębokości oraz kąta pochylenia w czasie trwania procesu wyłaczania, poprzez opuszczanie lub podnoszenie jednego końca listew umieszczonych w stożkowych wybraniach materiałowych cylindra wyłaczarki. Polski patent nr 174068, zawiera opis wyłaczarki do tworzyw polimerowych, zaopatrzonej w układ uplastyczniający z tuleją rowkowaną, umieszczoną na długości strefy zasypu i części strefy zasilania układu uplastyczniającego, mający rowki o zmiennej głębokości na długości tulei i umożliwiający zmianę kąta oraz kierunku skręcenia rowków. Mechanizm skręcający tuleję, a więc i rowki, znajduje się na końcu tulei rowkowanej, poza strefą zasypu, między otworem zasypowym a układem napędowym wyłaczarki. W zgłoszeniu patentowym polskim nr P-349474 jest przedstawiony opis wyłaczarki do tworzyw polimerowych mającej układ uplastyczniający z tuleją rowkowaną, mocowaną jednym końcem na stałe do cylindra wyłaczarki oraz pasowaną obrotowo-suwliwie z cylindrem na całej długości współdziałania z cylindrem. Drugi koniec tulei rowkowanej, znajdujący się poza strefą zasypu, jest wyposażony w mechanizm umożliwiający skręcanie tulei, w obrębie odkształcenia sprężystego materiału tulei, odpornego na zużywanie tribologiczne, w lewą bądź w prawą stronę. Tuleja ma wykonane, na przeważającej części swojej długości, szczeliny o wysokości równej grubości ścianki tulei oraz dowolnej szerokości. W szczelinach są umieszczone kliny, których szerokość ściśle odpowiada szerokości szczelin, a powierzchnia wewnętrzna, mająca taki sam kształt, jak powierzchnia zewnętrzna tulei, przylega do powierzchni wewnętrznej cylindra wyłaczarki, natomiast powierzchnie boczne klinów mają taki sam kształt, jak powierzchnie boczne szczelin. Szczeliny wraz z klinami tworzą rowki wzdłużne o zmiennej głębokości i stałym kształcie przekroju poprzecznego wzdłuż długości tulei. Koniec tulei rowkowanej jest mocowany na stałe do cylindra wyłaczarki i znajduje się korzystnie w strefie dozowania układu uplastyczniającego.

Pierścień ze ścięciem od wewnątrz skierowanym do osi i do głowicy wyłaczarskiej, liniowym lub nieliniowym, znajduje się w części przedniej na końcu tulei w miejscu, w którym kliny w szczelinach mają największą wysokość.

Istotą wyłaczarki do tworzyw polimerowych, mającej układ uplastyczniający z cylindrem rowkowanym, zwłaszcza z rowkami śrubowymi, korzystnie w strefie zasypu, zasilania, przemiany i dozowania układu uplastyczniającego, zaopatrzony w rowkowaną tuleję skrętną o średnicy wewnętrznej d , mocowaną jednym końcem na stałe do cylindra wyłaczarki oraz pasowaną obrotowo-suwliwie z cylindrem na całej długości współdziałania z cylindrem i drugim końcem znajdującym się poza strefą zasypu układu uplastyczniającego, wyposażony w mechanizm umożliwiający skręcanie tulei w obrębie odkształcenia sprężystego materiału tulei odpornego na zużywanie tribologiczne, w lewą bądź w prawą stronę w zależności od potrzeby, mającą wykonane na przeważającej części swojej długości szczeliny wzdłużne, w których są umieszczone kliny o dużej smukłości, tworzące wraz ze szczelinami wzdłużnymi, rowki o zmiennej głębokości i stałym kształcie przekroju poprzecznego wzdłuż długości tulei jest to, że mechanizm umożliwiający skręcanie tulei znajduje się między otworem zasypowym układu uplastyczniającego a końcem wyłaczarki, zaopatrzonym w głowicę wyłaczarską. Odcinek rowkowanej tulei skrętnej o długości od $5d$ do $15d$, obejmujący koniec tulei znajdujący się poza strefą zasypu układu uplastyczniającego i obejmujący szerokość mechanizmu skręcającego, jest obracany, natomiast odcinek tulei o długości od $5d$ do $30d$, od mechanizmu skręcającego do końca tulei mocowanej do cylindra wyłaczarki, jest skręcany.

Korzystnym skutkiem wynalazku jest to, że zamontowanie mechanizmu skręcającego tuleję, a więc skręcającego rowki, pomiędzy otworem zasypowym układu uplastyczniającego wyłaczarki a końcem wyłaczarki zaopatrzonym w głowicę wyłaczarską, nie powoduje odkształcenia tego otworu podczas skręcania tulei. Natomiast zmiana elementów geometrycznych rowków, takich jak kąt skręcenia, kierunek skręcenia rowków czy kształt przekroju poprzecznego rowków tulei w czasie trwania procesu wyłaczania, umożliwia efektywne sterowanie procesami cieplnymi, reologicznymi i tribologicznymi, zachodzącymi w układzie uplastyczniającym wyłaczarki. Zmiana elementów geometrycznych rowków wpływa również na poprawę sprawności energetycznej i wydajności procesu wyłaczania tworzyw polimerowych.

Przedmiot wynalazku jest przedstawiony w przykładzie wykonania na rysunku, na którym fig. 1 przedstawia przekrój wzdłużny układu uplastyczniającego wyłaczarki do tworzyw polimerowych, bez grzejników elektrycznych, z zamontowaną tuleją skrętną z sześcioma rowkami i mechanizmem skręcającym, w położeniu przed skręceniem tulei rowkowanej, fig. 2 - przekrój poprzeczny układu uplastyczniającego wyłaczarki, w dwukrotnym powiększeniu, w położeniu przed skręceniem tulei rowkowanej, fig. 3 - przedstawia przekrój wzdłużny tego samego układu uplastyczniającego, ale w położeniu po skręceniu tulei rowkowanej, a fig 4 - przekrój poprzeczny układu uplastyczniającego wyłaczarki, również w dwukrotnym powiększeniu, w położeniu po skręceniu tulei rowkowanej.

Wyłaczarka do tworzyw polimerowych ma układ uplastyczniający z cylindrem 1 rowkowanym, zwłaszcza z rowkami śrubowymi, korzystnie w strefie zasypu, zasilania, przemiany oraz dozowania układu uplastyczniającego, zaopatrzony w rowkowaną tuleję 2 skrętną o średnicy wewnętrznej d , mocowaną jednym końcem na stałe do cylindra 1 wyłaczarki oraz pasowaną obrotowo-suwliwie z cylindrem 1 na całej długości współdziałania z cylindrem 1 i drugim końcem znajdującym się poza strefą zasypu układu uplastyczniającego, wyposażony w mechanizm 3 umożliwiający skręcanie tulei 2 w obrębie odkształcenia sprężystego materiału tulei 2 odpornego na zużywanie tribologiczne, w lewą bądź w prawą stronę w zależności od potrzeby. Tuleja 2, ma wykonane na przeważającej części swojej długości szczeliny 4 wzdłużne, w których są umieszczone kliny 5 o dużej smukłości, tworzące wraz ze szczelinami 4 wzdłużnymi, rowki 6 o zmiennej głębokości i stałym kształcie przekroju poprzecznego wzdłuż długości tulei 2. Mechanizm 3 umożliwiający skręcanie tulei 2 znajduje się między otworem 7 zasypowym układu uplastyczniającego a końcem wyłaczarki, zaopatrzonym w głowicę 8 wyłaczarską. Odcinek rowkowanej tulei 2 skrętnej o długości $L_1 = 11D$, obejmujący koniec tulei 2 znajdujący się poza strefą zasypu układu uplastyczniającego i obejmujący szerokość mechanizmu 3 skręcającego, jest obracany, natomiast odcinek tulei 2 o długości $L_2 = 11D$, od mechanizmu 3 skręcającego do końca tulei 2 mocowanej do cylindra 1 wyłaczarki, jest skręcany.

Zastrzeżenia patentowe

1. Wytłaczarka do tworzyw polimerowych mająca układ uplastyczniający z cylindrem rowkowanym, zwłaszcza z rowkami śrubowymi, korzystnie w strefie zasypu, zasilania, przemiany i dozowania układu uplastyczniającego, zaopatrzony w rowkowaną tuleję skrętną o średnicy wewnętrznej d , mocowaną jednym końcem na stałe do cylindra wytłaczarki oraz pasowaną obrotowo-suwliwie z cylindrem na całej długości współdziałania z cylindrem i drugim końcem znajdującym się poza strefą zasypu układu uplastyczniającego, wyposażony w mechanizm umożliwiający skręcanie tulei w obrębie odkształcenia sprężystego materiału tulei odpornego na zużywanie tribologiczne, w lewą bądź w prawą stronę w zależności od potrzeby, mającą wykonane na przeważającej części swojej długości szczeliny wzdłużne, w których są umieszczone kliny o dużej smukłości, tworzące wraz ze szczelinami wzdłużnymi, rowki o zmiennej głębokości i stałym kształcie przekroju poprzecznego wzdłuż długości tulei, **znamienna tym**, że mechanizm (3) umożliwiający skręcanie tulei (2) znajduje się między otworem (7) zasypowym układu uplastyczniającego a końcem wytłaczarki, zaopatrzonym w głowicę (8) wytłaczarską.

2. Wytłaczarka według zastrz. 1, **znamienna tym**, że odcinek rowkowanej tulei (2) skrętny o długości od $5d$ do $15d$, obejmujący koniec tulei (2) znajdujący się poza strefą zasypu układu uplastyczniającego i obejmujący szerokość mechanizmu (3) skręcającego, jest obracany, natomiast odcinek tulei (2) o długości od $5d$ do $30d$, od mechanizmu (3) skręcającego do końca tulei (2) mocowanej do cylindra (1) wytłaczarki, jest skręcany.

Rysunki

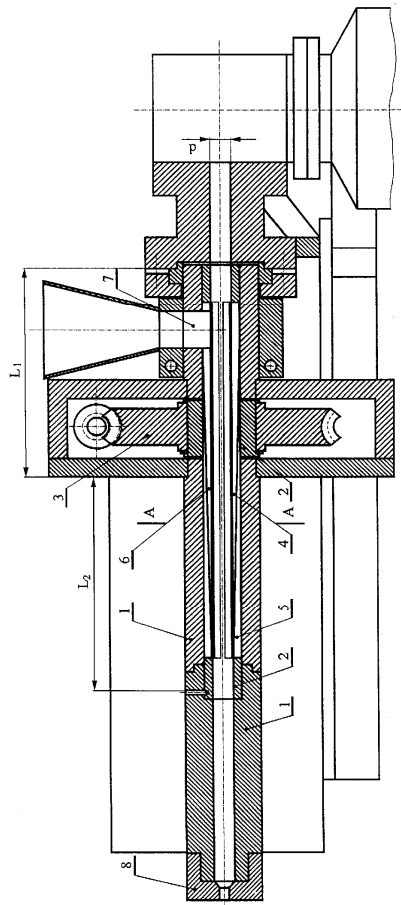

Fig. 1

A-A

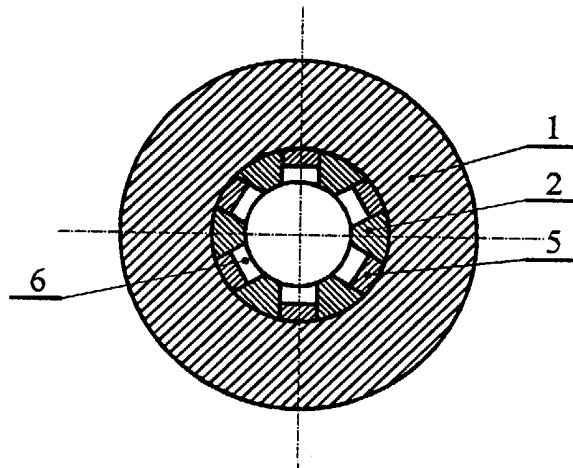

Fig. 2

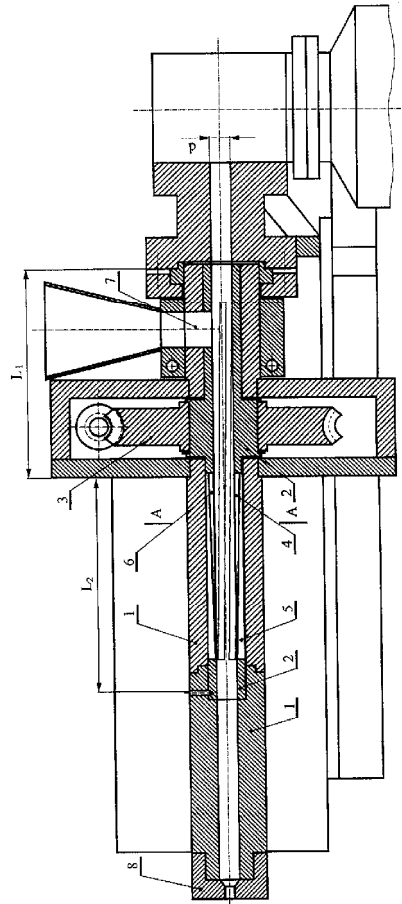

Fig. 3

A-A

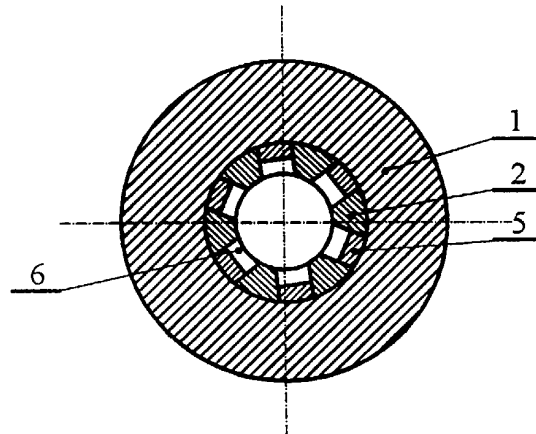

Fig. 4